

8.3.2024

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan julkilausuman johdosta

työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan mukaisesti

EU:n ja Armenian läheisemmistä suhteista ja Azerbaidžanin ja Armenian välisen rauhansopimuksen tarpeesta
(2024/2580(RSP))

Andrey Kovatchev, Željana Zovko, Michael Gahler, Rasa Juknevičienė, Andrius Kubilius, Isabel Wiseler-Lima, François-Xavier Bellamy, Anja Haga, Miriam Lexmann, Lukas Mandl, Sara Skyttedal, Michaela Šojdrová, Tom Vandenkendelaere, Tomáš Zdechovský
PPE-ryhmän puolesta

Euroopan parlamentin päätöslauselma EU:n ja Armenian läheisemmistä suhteista ja Azerbaidžanin ja Armenian välisen rauhansopimuksen tarpeesta (2024/2580(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Armeniasta, Azerbaidžanista ja Vuoristo-Karabahin tilanteesta,
  - ottaa huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan, Helsingin päätöksiäkirjan ja 21. joulukuuta 1991 annetun Alma-Atan julistuksen,
  - ottaa huomioon Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden sekä Armenian tasavallan välisen kokonaisvaltaisen ja tehostetun kumppanuussopimuksen, jäljempänä ’kumppanuus- ja yhteistyösopimus’¹, joka tuli kaikilta osin voimaan 1. maaliskuuta 2021,
  - ottaa huomioon Armenian pääministerin Nikol Pašinjanin Euroopan parlamentin täysistunnossa 17. lokakuuta 2023 pitämän puheen,
  - ottaa huomioon 15. marraskuuta 2023 pidetyn EU:n ja Armenian toisen korkean tason poliittisen ja turvallisuusasioita koskevan vuoropuhelun päätelmät,
  - ottaa huomioon, että Armeniasta tuli Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön sopimusvaltio 1. helmikuuta 2024,
  - ottaa huomioon 12. helmikuuta 2024 annetun Armeniaa koskevan kumppanuuden täytäntöönpanokertomuksen,
  - ottaa huomioon 13. helmikuuta 2024 pidetyn EU:n ja Armenian kumppanuusneuvoston viidennen kokouksen,
  - ottaa huomioon työjärjestyksen 132 artiklan 2 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että Armenian pääministeri Nikol Pašinjan kehotti 17. lokakuuta 2023 Euroopan parlamentille pitämässään puheessa yhteiseen sitoutumiseen EU:n ja Armenian välisten suhteiden lujittamiseksi entisestään ja korosti, että Armenian tasavalta on valmis lähentymään Euroopan unionia siinä määrin kuin Euroopan unioni katsoo sen olevan mahdollista;
- B. ottaa huomioon, että 26.–27. lokakuuta kokoontunut Eurooppa-neuvosto pyysi unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeaa edustajaa ja komissiota esittämään vaihtoehtoja siitä, miten EU:n ja Armenian suhteita voitaisiin parhaiten vahvistaa niiden kaikilla osa-alueilla; ottaa huomioon, että ulkoasiainneuvosto antoi 13. marraskuuta 2023 hyväksyntänsä uusien tukitoimenpiteiden määrittämiselle; ottaa huomioon, että Euroopan ulkosuhdehallinnon ja komission yhteinen tiedonhankintamatka Armeniaan

---

¹ [EUVL L 23, 26.1.2018, s. 4.](#)

27. marraskuuta 2023 vahvisti molempien osapuolten yhteisen pyrkimyksen lujittaa yhteistyötä, muun muassa yhteistyötä uusilla aloilla, kuten turvallisuus- ja puolustusallalla, ja tehostaa alakohtaista yhteistyötä;

- C. ottaa huomioon, että EU:n ja Armenian suhteet perustuvat yhteisiin arvoihin, kuten demokratiaan, oikeusvaltioperiaatteeeseen, ihmisoikeuksiin ja perusvapauksiin, alueelliseen yhteistyöhön ja aktiiviseen osallistumiseen itäisen kumppanuuden puitteissa alueellisen yhteistyön ja vakauden edistämiseksi;
- D. ottaa huomioon, että vuoden 2018 samettivallankumouksen jälkeen Armenia on jatkanut vakaasti uudistuksia, joilla pyritään vahvistamaan demokratiaa, oikeusjärjestelmää ja korruptiontorjuntaelimiä;
- E. ottaa huomioon, että Armenia on reagoinut pääministeri Nikol Pašinjanin johdolla maan epävakaaseen turvallisuusympäristöön, sotilaallisesti epäedulliseen asemaan Azerbaidžaniin nähden ja epäluotettavaan liittoon Venäjän kanssa jäädyttämällä jäsenyytensä kollektiivisen turvallisuuden sopimusjärjestössä, pyrkimällä vähentämään riippuvuuttaan Venäjän federaatiosta turvallisuuden alalla ja ottamalla uusia toimijoita mukaan turvallisuustoimiinsa, kuten lisäämällä sotilaallista yhteistyötä Ranskan, Kreikan ja muiden EU:n jäsenvaltioiden kanssa;
- F. ottaa huomioon, että Venäjän federaatio pyrkii heikentämään Armenian demokraattista legitimiyyttä, luomaan kaaosta ja epävakautta disinformaatiokampanjoiden avulla ja että se on käyttänyt hyväkseen Armenian sotilaallista heikkoutta konfliktissa Azerbaidžanin kanssa;
- G. ottaa huomioon, että Armenian talous on edelleen pitkälti riippuvainen Venäjästä, erityisesti strategisesti tärkeällä energia-alalla; ottaa huomioon, että pääministeri Nikol Pašinjan on pyytänyt lisäämään EU:n talous- ja investointisuunnitelman mukaista tukea; ottaa huomioon, että monialaisiin investointeihin on tähän mennessä saatu noin 500 miljoonaa euroa talous- ja investointisuunnitelman kautta;
- H. ottaa huomioon, että viidennessä EU:n ja Armenian kumppanuusneuvostossa sovitussa uudessa EU:n ja Armenian kumppanuusohjelmassa asetetaan etusijalle Armenian selviytymiskyvyn vahvistaminen ja sen talouden monipuolistaminen, turvallisuusyhteistyön tehostaminen ja investointien lisääminen taloudellisen yhteistyön avaintekijöinä;
- I. ottaa huomioon, että Azerbaidžan otti syyskuussa 2023 Lachinin käytävän saarron jälkeen voimakkein hallintaansa Vuoristo-Karabahin jäljellä olevat osat; ottaa huomioon, että lähes 140 000 armenialaista joutui pakenemaan alueelta, minkä vuoksi Vuoristo-Karabahissa vuosisatoja asunut armenialaisväestö on kadonnut lähes kokonaan; ottaa huomioon, että tätä voidaan pitää etnisenä puhdistuksena; ottaa huomioon, että tunnustamaton Artsahin tasavalta lakkasi olemasta 1. tammikuuta 2024 sen jälkeen, kun sen viranomaiset olivat suostuneet pakon edessä sen hajottamiseen;
- J. ottaa huomioon, että Armenia ja Azerbaidžan ovat käyneet suorita neuvotteluja mahdollisesta rauhansopimuksesta, joka voisi aloittaa uuden luvun kahdensivälisissä suhteissa; ottaa huomioon, että erimielisyyttä on edelleen asioista, jotka liittyvät rajojen

määrittämiseen ja merkitsemiseen sekä Azerbaidžanin ja sen Nahitševanin erillisalueen välisiä liikenneyhteyksiä koskeviin käytännön järjestelyihin;

- K. ottaa huomioon, että Vuoristo-Karabahissa on lukuisia kirkkoja, moskeijoita, kiviristejä ja hautausmaita; ottaa huomioon, että Azerbaidžanin aiheutettua tahallisesti huomattavia vahinkoja Armenian kulttuuriperinnölle vuoden 2020 sodan aikana Kansainvälinen tuomioistuin totesi 7. joulukuuta 2021 antamassaan määräyksessä², että Azerbaidžanin on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet, joilla ehkäistään Armenian kulttuuriperintöön, mukaan lukien kirkot ja muut uskonnonharjoituspaikat, muistomerkit, maamerkit, hautausmaat ja artefaktit, kohdistuvaa ilkivaltaa ja häpäisemistä ja rangaistaan niistä;
- L. ottaa huomioon, että Azerbaidžanin johto esittää edelleen irredentistisiä lausuntoja viitattaen Armenian suvereeniin alueeseen; toteaa, että Azerbaidžanin armeija miehittää edelleen noin 170:tä neliökilometriä Armenian suvereenista alueesta;
- M. ottaa huomioon, että Euroopan unionin yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) siviilioperaatio Armeniassa (EUMA) käynnistettiin helmikuussa 2023 ja että sen tehtävänä on seurata kehitystä Armenian ja Azerbaidžanin välisellä rajalla ja raportoida siitä; ottaa huomioon, että EUMA saa toimia vain Armenian puolella rajaa, koska Azerbaidžan kieltäytyy antamasta operaatiolle lupaa toimia omalla puolellaan rajaa;
1. panee tyytyväisenä merkille, että Armenian viranomaiset ovat korostaneet voimakkaasti halukkuuttaan tehostaa ja priorisoida suhteitaan Euroopan unioniin; katsoo, että Euroopan unionin olisi reagoitava tähän mahdolliseen geopolitiittiseen muutokseen myönteisesti ja hyödynnettävä sitä täysipainoisesti;
  2. kannustaa komissiota ja jäsenvaltioita aloittamaan etenemissuunnitelman laatimisen EU:n ja Armenian suhteiden kunnianhimoiseksi parantamiseksi; katsoo, että nykyisissä olosuhteissa kumppanuus- ja yhteistyösopimus ei ole riittävä eikä sen kaikkea poliittista potentiaalia hyödynnetä; katsoo, että Ukrainan, Georgian ja Moldovan tasavallan kanssa tehdyistä assosiaatiosopimuksista / pitkälle menevistä ja laaja-alaisista vapaakauppa-alueista saadut kokemukset voivat toimia hyvänä perustana erityisesti asteittaiselle alakohtaiselle yhdentymiselle sisämarkkinoihin, minkä pitäisi tuoda Armenialle konkreettista hyötyä makro- ja mikrotasolla; suhtautuu myönteisesti EU:n ja Armenian uuteen kumppanuusohjelmaan;
  3. katsoo, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 49 artiklan nojalla Armenialla on mahdollisuus yhdentyä EU:hun ja se voi hakea unionin jäsenyyttä sillä edellytyksellä, että se noudattaa Kööpenhaminan kriteereitä ja demokratian periaatteita, kunnioittaa perusvapauksia, ihmisoikeuksia ja vähemmistöjen oikeuksia sekä noudattaa oikeusvaltioperiaatetta; kehottaa EU:ta tutkimaan vaihtoehtoja ehdokasmaan aseman myöntämiseksi Armenialle ja antamaan tältä osin tarvittavaa tukea;

---

² Kansainvälisen tuomioistuimen määräys, annettu 7. joulukuuta 2021, pyynnöstä väliaikaisten toimenpiteiden käynnistämiseksi kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan kansainvälisen yleissopimuksen soveltamiseksi (Armenia v. Azerbaidžan).

4. korostaa, että Armenian asteittainen yhdentymisen EU:hun on sidoksissa siihen, että Etelä-Kaukasuksen kestävä rauhan ja koko alueen kehityspotentiaalin vapauttamisen näkymät paranevat;
5. toteaa, että Venäjän federaatiolla on edelleen vahva vaikutusvalta Armenian talouteen, minkä vuoksi Armenia on altis Venäjän federaation uhkauksille pakotteista, joilla sitä rangaistaan sen riippumattomista poliittisista ja strategisista valinnoista; katsoo, että EU:n on oltava valmis antamaan Armenialle nopeasti apua tällaisten vihamielisten toimenpiteiden kielteisten seurausten lieventämiseksi;
6. kannustaa voimakkaasti komissiota ja jäsenvaltioita tarttumaan tilaisuuteen laatia yksilöllisesti räätälöity Armenian asteittaista poliittista ja sosioekonomista integroitumista EU:hun koskeva kumppanuusohjelma ja siihen liittyvä erityinen toimintasuunnitelma, johon sisältyy etenemissuunnitelma, jonka tarkoituksena on auttaa Armeniaa vähentämään kaupallista riippuvuuttaan Venäjän federaatiosta ja tarkistaa kumppanuuden nykyisiä painopisteitä, jotta Armenian lainsäädännön lähentämistä yhteisön säännöstöön voidaan nopeuttaa;
7. toteaa, että EU:n ja Armenian välistä turvallisuus- ja puolustusalan yhteistyötä on kiireellisesti vahvistettava; tukee voimakkaasti Armenian pyrkimyksiä hyödyntää Euroopan rauhanrahaston kautta annettavaa sotilaallista tukea; panee merkille EU:n ja Armenian säännöllisten poliittisten ja turvallisuutta koskevien vuoropuhelujen lisäarvon kaikkien turvallisuuteen liittyvien asioiden keskusfoorumina; kehottaa käynnistämään hybridiuhkien arvioinnin, joka auttaa Armeniaa tunnistamaan keskeiset haavoittuvuudet ja suunnittelemaan kohdennettuja ratkaisuja; kehottaa, että Armenia kutsutaan osallistumaan EU:n YTPP-operaatioihin;
8. kehottaa antamaan EU:n teknistä apua Armenian kansallisille sääntelyelimille erityisesti sisämarkkinoiden, kilpailun ja investointituen aloilla ja tukemaan Armenian kasvinsuojelulaboratorioita, jotta ne voivat tehokkaasti tarkastaa EU:hun vietäviksi tarkoitettujen maataloustuotteiden laadun; kehottaa lisäksi myöntämään uusia EU:n avustuksia ja lainoja Armenian talouskasvun ja uudistusten tukemiseksi ja tehostamaan edelleen talous- ja investointisuunnitelmaa ja sen lippulaivahankkeita sekä edistämään Armenian liittämistä Mustanmeren merenalaisiin sähkö- ja internetkaapeleihin sekä auttamaan Armenian siviili-ilmailukomiteaa tekemään parannuksia, joita tarvitaan maan poistamiseksi EU:n mustalta listalta;
9. toteaa, että EU:n ja Armenian väliset suorat yhteydet ihmisten kesken tarjoavat mahdollisuuksia, joita ei ole hyödynnetty; kehottaa tunnustamaan Armenian edistymisen viisumien myöntämisen helpottamista ja takaisinottoa koskevien sopimusten täytäntöönpanossa; katsoo, että on aika aloittaa viisumivapautta koskeva vuoropuhelu Armenian kanssa;
10. suhtautuu myönteisesti EU:n ja Armenian tasavallan väliseen sopimukseen, joka mahdollistaa operatiivisten henkilötietojen siirron Eurojustin ja Armenian toimivaltaisten viranomaisien välillä osana rikosasioissa tehtävää oikeudellista yhteistyötä; korostaa, että on tärkeää syventää edelleen EU:n ja Armenian välistä yhteistyötä rikollisuuden ja terrorismin torjunnassa ja unionin turvallisuuden suojelemisessa kummankin osapuolen eduksi;

11. ilmaisee tukensa EUMAn toiminnalle ja korostaa sen tärkeää roolia; kehottaa jatkamaan sen toimeksiantoa vuoden 2025 jälkeen ja lisäämään sen henkilöstöä entisestään; toistaa olevansa pettynyt siihen, että Azerbaidžan kieltäytyy sallimasta operaation toimintaa omalla puolellaan rajaa;
12. korostaa, että EU:n olisi oltava valmis määräämään pakotteita henkilöille ja yhteisöille, jotka uhkaavat Armenian suvereniteettia, itsenäisyyttä ja alueellista koskemattomuutta, jos Azerbaidžanin asevoimat toteuttavat sotilasoperaatioita Armenian suvereenia aluetta vastaan;
13. kehottaa Azerbaidžanin viranomaisia sallimaan armenialaisväestön turvallisen paluun Vuoristo-Karabahiin, tarjoamaan vahvat takeet heidän oikeuksiensa ja omaisuutensa suojelusta ja pidättymään kiihkoilevasta retoriikasta, joka voisi yllyttää syrjimään armenialaisia; muistuttaa Azerbaidžanin viranomaisia siitä, että kotiinpaluuoikeus kuuluu ihmisoikeuksia koskevan kansainvälisen oikeuden perussääntöihin;
14. toteaa jälleen tuomitsevansa Azerbaidžanin armeijan tunkeutumisen Armenian kansainvälisesti tunnustetulle alueelle viime vuosina ja sen osien jatkuvan miehityksen; vaatii jälleen, että Azerbaidžanin joukkojen on vetäydyttävä Armenian koko suvereenilta alueelta; torjuu Azerbaidžanin presidentin ja muiden Azerbaidžanin virkamiesten antamat irredentistiset ja provosoivat lausunnot, jotka uhkaavat Armenian alueellista koskemattomuutta ja suvereniteettia, ja ilmaisee vakavan huolensa niistä, mukaan lukien lausunnot, jotka liittyvät vaatimukseen maan ulkopuolisesta käytävästä, jolla Azerbaidžan yhdistetään Nahitševanin erillisalueeseensa; varoittaa Azerbaidžania suunnittelemasta uhkarohkeiden sotilaallisten toimien toteuttamista Armeniaan kuuluvilla alueilla;
15. toteaa jälleen, että Euroopan unioni tukee varauksettomasti Armenian suvereniteettia, alueellista koskemattomuutta ja rajojen loukkaamattomuutta; tukee voimakkaasti Armenian ja Azerbaidžanin välisten suhteiden normalisointia, joka perustuu alueellisen koskemattomuuden ja rajojen loukkaamattomuuden vastavuoroisen tunnustamisen periaatteisiin vuoden 1991 Almatyn julistuksen mukaisesti, rajojen määrittelyyn asiaankuuluvien Neuvostoliiton yleisesikunnan karttojen perusteella, jotka on toimitettu molemmille osapuolille, ja alueellisen viestinnän vapauttamiseen molempien maiden suvereniteetin ja lainkäyttövallan kunnioittamisen perusteella vastavuoroisuuden ja tasa-arvon pohjalta;
16. kannustaa Armeniaa ja Azerbaidžania edistymään rauhansopimusneuvotteluissa; katsoo, että sopimuksesta on neuvoteltava vilpittömässä mielessä ja sen on perustuttava suvereniteetin ja alueellisen koskemattomuuden tunnustamiseen sekä voimankäytön kieltämiseen; muistuttaa, että on ratkaisevan tärkeää saattaa päätökseen rajojen määrittely- ja merkitsemisprosessi, mikä on tulevan kestävän rauhansopimuksen ennakoedellytys;
17. ilmaisee vakavan huolensa siitä, että Vuoristo-Karabahin armenialaisen väestön kulttuurista, uskonnollista ja historiallista perintöä ei ole turvattu, mikä on vastoin kansainvälisen tuomioistuimen 7. joulukuuta 2021 antamaa määräystä; tuomitsee kaikki tapaukset, joissa tuhotaan, vandalisoidaan ja häpäistään mitä tahansa paikkoja, jotka muistuttavat vuosisatoja jatkuneesta armenialaisten läsnäolosta Vuoristo-Karabahissa;

kehottaa Azerbaidžanin viranomaisia säilyttämään, suojelemaan ja edistämään alueen rikasta ja monipuolista perintöä;

18. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, Armenian tasavallan presidentille, hallitukselle ja parlamentille, Azerbaidžanin tasavallan presidentille, hallitukselle ja parlamentille, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestölle, YK:lle ja Euroopan neuvostolle.